

นโยบายขจัดปัญหาความยากจน กับแผนแม่บทสวนสมุนไพรครบวงจรของ มณฑลยูนนานสู่แนวปฏิบัติของจังหวัดเชียงราย

ศุภกร คนคล่อง

สำนักวิชาจีนวิทยา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เชียงราย ประเทศไทย 57100

อีเมล: suppakorn.kho@mfu.ac.th

รับบทความ: 21 มีนาคม 2563 แก้ไขบทความ: 19 ตุลาคม 2563 ตอรับบทความ: 20 พฤศจิกายน 2563

บทคัดย่อ: การแก้ไขปัญหาความยากจนถือว่าเป็นนโยบายที่ประเทศจีนให้ความสำคัญเป็นลำดับต้น ๆ ซึ่งรัฐบาลมุ่งเน้นในการผลักดันและส่งเสริมให้ภาคธุรกิจในพื้นที่มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตัวเองได้ ผ่านการดึงคุณลักษณะพิเศษของแต่ละท้องถิ่นมาเป็นกุญแจสำคัญในการออกนโยบาย หรือแผนแม่บทสำหรับการแก้ไขปัญหาความยากจนที่เหมาะสมกับท้องถิ่น สวนสมุนไพรครบวงจรเป็นอีกหนึ่งแผนแม่บทที่รัฐบาลของแต่ละมณฑลให้ความสำคัญ และพยายามผลักดันให้เกิดขึ้นจริง เนื่องจากในแต่ละมณฑลต่างมีสินค้าสมุนไพรจีน หรือยาจีนที่แตกต่างกัน รวมถึงมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวที่ต่างกันไป โดยในบทความฉบับนี้ได้บอกเล่าถึงแนวทางการขจัดความยากจนในระดับพื้นฐาน และหยิบยกแผนแม่บทสวนสมุนไพรครบวงจรของมณฑลยูนนานมาเป็นกรณีศึกษา เพื่อแสดงให้เห็นถึงแนวทางการขจัดความยากจนอย่างตรงจุด และสอดคล้องกับบริบทของคนในพื้นที่ของจังหวัดเชียงราย

คำสำคัญ: นโยบายขจัดความยากจน; สวนสมุนไพรครบวงจร; มณฑลยูนนาน; เชียงราย

Yunnan Province's Poverty Alleviation Policy “Comprehensive Herbal Garden” : The lesson for Chiang Rai Province

Suppakorn Khonkhlong

School of Sinology, Mae Fah Luang University, Chiang Rai, 57100, Thailand

E-mail: suppakorn.kho@mfu.ac.th

Received: 21st March 2020 Revised: 19th October 2020 Accepted: 20th November 2020

Abstract: Poverty Alleviation is a policy that China places on high priority. The government focuses on driving and promoting local businesses to be healthy, and self-reliant through the pulling of unique characteristics of each locality business as the key. The comprehensive herbal garden is another master plan that the government of each province is interested in and tries to activate. Each province of China has a different kind of Chinese herbs or Chinese medicine. In this article, we described the basic poverty alleviation methods and put forward a comprehensive herbal garden of Yunnan as a case study in order to demonstrate ways to eliminate poverty directly and apply it to Chiang Rai Province.

Keywords: Poverty Alleviation; Comprehensive Herbal Garden; Yunnan; Chiang Rai

“制定药园”云南省的精准扶贫， 启动泰国清莱府的草药产业

宋雪峰

皇太后大学汉学院，清莱，57100，泰国

电子邮件：suppakorn.kho@mfu.ac.th

收稿日期：2020-03-21

修回日期：2020-10-19

接受日期：2020-11-20

摘要：精准扶贫是中国最重视的政策，中国政府将重视推动和促进本地产业，使得产业化扶贫方式。以每个区域的特色产业为基础，创造属于当地的一种新型扶贫方式。“制定药园”是全国各省政府的热点，已作为各省的另一个发展规划。由于，中国各省都有不同种类的中药，并有各自的特色，在本文中，将描述了精准扶贫方法，并以云南省的“制定药园”为例，以说明它直接脱贫的方式，并将其应用于泰国的清莱府。

关键词：精准扶贫；制定药园；云南省；清莱府

บทนำ

มณฑลยูนนาน (云南) เป็นมณฑลที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของจีน มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศเวียดนาม ลาว และพม่า โดยมีเมืองเอกชื่อคุนหมิง (昆明) โดยมณฑลยูนนานเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจีน เนื่องจากสภาพภูมิอากาศที่ดีตลอดปี ฤดูหนาวอากาศไม่หนาวจัดและฤดูร้อนอากาศไม่ร้อนจัด ทำให้นครคุนหมิงจึงได้รับสมญานามว่าเป็น “เมืองแห่งฤดูใบไม้ผลิ” ของจีน อีกทั้งยังมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ ทั้งพืชผลทางการเกษตร แหล่งน้ำ แร่ธาตุ มณฑลยูนนานมีสินค้าทางการเกษตรหลักๆ ได้แก่ ข้าว ข้าวสาลี ข้าวโพด พืชน้ำมัน มันเทศ ถั่วเหลือง ชา ฯลฯ เนื่องจากยูนนานเป็นมณฑลตอนใน ไม่มีทางออกทางทะเล การขนส่งสินค้าระหว่างประเทศจึงทำได้เพียง 3 รูปแบบ คือขนส่งทางบก (ผ่านลาวและพม่า) ขนส่งผ่านแม่น้ำ (แม่น้ำโขงผ่านลาวและพม่า) และขนส่งทางอากาศ โดยตั้งแต่เดือนมกราคม ค.ศ. 2019 เป็นต้นมา มูลค่าการส่งออกสินค้าของมณฑลยูนนานมีการขยายตัวเป็นบวกอย่างต่อเนื่อง โดยผลิตภัณฑ์ที่เป็นผลไม้ ผัก ยาสูบ ดอกไม้ รวมถึงสมุนไพรจีน มีแนวโน้มการส่งออกที่ดีขึ้น โดยในเดือนมกราคม ค.ศ. 2019 มีมูลค่าการส่งออกมวบรวมสูงถึง 2,340 ล้านหยวน

ปัจจุบัน มณฑลยูนนานคงมีจำนวนคนยากจน 442,000 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 16.6 ของจำนวนคนยากจนทั้งประเทศ และเป็นเพียงมณฑลเดียวในจีนที่มีจำนวนคนยากจนเกินกว่า 400,000 คน กลายเป็นมณฑลที่มีการกีดกันความยากจนหนักที่สุดในประเทศ (ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน, 2019) เพื่อแก้ปัญหาความยากจน มณฑลยูนนานได้มีการพัฒนาและการสร้างอุตสาหกรรมพิเศษในมณฑล การตั้งถิ่นฐานใหม่ การฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการศึกษาและการพัฒนาสวัสดิการสังคม โดยมีการกำหนดเป้าหมาย มาตรการเพื่อบรรลุเป้าหมาย และความแตกต่าง เพื่อให้การสนับสนุนในทางปฏิบัติแก่ผู้คนที่ยากจนจำนวนมาก โดยมุ่งเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมท้องถิ่นเพื่อลดความยากจน และช่วยกระตุ้นกิจกรรมของคนที่กำลังต่อสู้และพยายามใช้ชีวิตอย่างมีความสุข สมุนไพรรจีน ถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่ง

ภาคอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศจีน แฝงไปด้วยคุณสมบัติทางยาที่เป็นเอกลักษณ์ และผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมจีนอย่างลึกซึ้ง การพัฒนาการปลูก การแปรรูปสมุนไพรจีนในท้องถิ่น จะเป็นช่องทางลัดที่จะช่วยขจัดปัญหาความยากจนได้อีกทางหนึ่ง โดยจะต้องพัฒนาตั้งแต่พื้นฐานการผลิต ไปจนถึงพัฒนาโซ่อุปทานของอุตสาหกรรมสมุนไพร เพื่อให้ผู้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วม ตลอดจนสร้างรายได้

มณฑลยูนนาน ขึ้นชื่อว่าเป็นแหล่งสมุนไพรที่สำคัญเป็นอันดับต้นๆ ของประเทศ โดยมีผลผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรรวมกว่าปีละเป็นล้านตันเป็นอย่างต่ำ อาทิ โสมซานซี ถั่งเช่า และเทียนหมา ที่หลายคนคุ้นเคยกันดี การเข้ามามีบทบาทของบริษัทเอกชนในการพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรในท้องถิ่น ทำให้เห็นว่าอุตสาหกรรมนี้เป็นกุญแจสำคัญอีกหนึ่งดอก จนสามารถกระตุ้นให้เกิดการจ้างงานประชากรในพื้นที่ สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนได้อย่างตรงจุด จังหวัดเชียงราย เป็นหนึ่งในสี่จังหวัดนำร่องเมืองสมุนไพรของประเทศไทย หากจังหวัดเชียงรายสามารถเข้าใจการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเชิงนโยบาย กลไกในการนำนโยบายมาปฏิบัติ และพลวัตการปรับตัวเชิงนโยบายเพื่อการพัฒนาของมณฑลยูนนานได้ จะทำให้จังหวัดเชียงรายสามารถใช้ประโยชน์แนวทางปฏิบัติของมณฑลยูนนานมาเป็นต้นแบบ สู่การพัฒนาเชียงราย เมืองสมุนไพรอย่างเต็มรูปแบบ

เมฆแดนใต้ มณฑลยุทธศาสตร์แห่งจินตอนใต้ และประตูสู่อาเซียน

มณฑลยูนนาน (云南省) ในความหมายของภาษาไทยแปลได้ว่า “เมฆแดนใต้” หรือที่คนจีนเรียกสั้น ๆ ว่า “เตียน” (滇) ซึ่งเป็นชื่อของทะเลสาบในนครคุนหมิง ตั้งอยู่ทางภาคตะวันตกเฉียงใต้ของจีน เป็นมณฑลเขตชั้นในที่ไม่มีทางออกทะเล มีอาณาเขตติดต่อกับ 2 มณฑล และ 2 เขตปกครองตนเอง คือ ทิศเหนือติดกับมณฑลเสฉวน (四川省) ทิศตะวันออกติดกับมณฑลกุ้ยโจว (贵州省) และเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง (广西壮族自治区) ทิศตะวันตกเฉียงเหนือติดกับเขตปกครองตนเองทิเบต (西藏自治区) แม้ว่ายูนนานจะไม่มีทางออกทะเล แต่ก็ได้รับการทดแทนมาด้วยการมีพรมแดนติดต่อกับ 3 ประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียน คือ ทิศตะวันตกเฉียงใต้ และทิศตะวันตกมีพรมแดนติดกับประเทศเมียน

มาร์ ทิศตะวันออกเฉียงใต้ และทิศใต้ติดกับเวียดนาม และลาว จึงทำให้มณฑลยูนนานบทบาทสำคัญที่เชื่อมโยงสาธารณรัฐประชาชนจีนเข้ากับอาเซียน

ในด้านการค้าระหว่างประเทศ จากสถิติปี 2016 มณฑลยูนนานมีมูลค่าทางการค้าสูงถึง 157,870 ล้านหยวน โดยมีอาเซียนเป็นคู่ค้ารายใหญ่ที่สุดของยูนนาน ซึ่งครองสัดส่วนร้อยละ 56 นับว่าสัดส่วนเกินกว่าครึ่งเลยทีเดียว มีมูลค่าการค้าทั้งหมด 88,470 ล้านหยวน โดยมีประเทศพม่า เวียดนาม และลาวเป็นคู่ค้า 3 อันดับแรก (Liu Ziyu, 2016) ส่วนประเทศไทยเป็นคู่ค้าอันดับ 4 แต่ไทยจะมีสัดส่วนการนำเข้ามากกว่าการส่งออก โดยสินค้านำเข้าส่วนใหญ่เป็นผักผลไม้ ส่วนสินค้าส่งออกเป็นผลไม้ กล้วยไม้ และอาหารทะเล แม้ว่าจะยังขาดดุลการค้าอีกมาก แต่ขณะเดียวกันสินค้าไทยก็ยังเป็นที่ต้องการของชาวจีนอีกมากไม่ว่าจะเป็นข้าวหอมมะลิที่ชาวจีนนิยมบริโภค หมอนยางพารา ผลิตภัณฑ์โอท็อป ผลิตภัณฑ์งานฝีมือ ฯลฯ ที่ยังมีโอกาสเข้าไปเจาะตลาดอีกมากในยุคที่ชาวจีนมีกำลังซื้อที่มีความต้องการของดีมีคุณภาพ (ฐานเศรษฐกิจ, 2017)

นโยบาย “เส้นทางสายไหมแห่งศตวรรษที่ 21” และการพัฒนาของมณฑลยูนนาน

ในปี 2013 ประธานาธิบดี สี จิ้นผิงของประเทศจีน เริ่มประกาศใช้นโยบาย “ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” หรือ “เส้นทางสายไหมแห่งศตวรรษที่ 21” โดยต้องการเชื่อมความสัมพันธ์ และขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านรอบข้าง โดยแนวคิดดังกล่าวเป็นนโยบายที่รัฐบาลจีนวางแผนไว้เพื่อมุ่งพัฒนาฝั่งตะวันตกของจีน และใช้เป็นศูนย์กลางในการเชื่อมโยงความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ ศูนย์กระจายสินค้า และเส้นทางขนส่งไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ทั่วโลก โดยอิงจากเส้นทางสายไหมในอดีต อีกทั้งยังมุ่งหวังขยายความร่วมมือไปในด้านสังคม และการท่องเที่ยววัฒนธรรม ทั้งนี้ เพื่อยกระดับการพัฒนาระบบทางเศรษฐกิจ และการมีส่วนร่วมในการลงทุนในระบบสาธารณูปโภค เทคโนโลยี การค้า การคมนาคม การแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม โดยมีประเทศจีนเป็นศูนย์กลางที่เชื่อมต่อภูมิภาคเอเชีย ยุโรปและแอฟริกา เป็นการพัฒนารouteสายไหมทางบก และทางทะเล

มณฑลยูนนานมีลักษณะเด่นทางด้านภูมิศาสตร์ที่สำคัญ และรัฐบาลท้องถิ่นของมณฑลยูนนานก็ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญในประเด็นทางด้านภูมิศาสตร์ ผนวกกับการขับเคลื่อนนโยบาย “ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” ของรัฐบาลกลาง นำมาสู่การกำหนดให้มณฑลยูนนานเป็นประตูสำคัญ หรือทางออกสำคัญของภาคตะวันตกเฉียงใต้ของประเทศไทย เพื่อยกระดับมณฑลให้กลายเป็นศูนย์กลางเชื่อมต่อไปยังภูมิภาคต่าง ๆ โดยเฉพาะทางด้านทิศใต้ของมณฑลยูนนานที่ได้เชื่อมต่อกับเส้นทางหลวงของ R3A โดยทำให้สามารถเชื่อมต่อกับกลุ่มประเทศอาเซียนได้อีกด้วย รัฐบาลท้องถิ่นจึงสามารถใช้ประโยชน์จากการขับเคลื่อนนโยบาย “ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” และใช้เส้นทางที่มีอยู่ในการพัฒนาเครือข่ายการเชื่อมโยทางคมนาคม การค้า การเงิน และให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเพื่อนบ้านตามแนวชายแดน

จากนโยบาย “ข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง” ที่ประเทศจีนกำลังมุ่งเน้นพัฒนาด้านเศรษฐกิจภายในประเทศให้เจริญเติบโตอย่างต่อเนื่อง รัฐบาลจีนจึงให้ความสำคัญในการสร้างเส้นทางการค้า โดยหนึ่งในเส้นทางการค้าที่สำคัญ ได้แก่ เส้นทางการค้าการขนส่งระหว่างจีนกับอาเซียน โดยกำหนดให้มณฑลยูนนานเป็นมณฑลหลัก ร่วมกับมณฑลกลวงสีในการพัฒนาทางการค้ากับกลุ่มประเทศอาเซียน โดยจะเน้นเส้นทางการค้าผ่านพม่า เวียดนาม ลาว และไทย ทั้งนี้ รัฐบาลกลางยังพัฒนาเมืองเอกของมณฑล นครคุนหมิงให้เป็นจุดศูนย์กลางการคมนาคมทั้งทางรถไฟ และทางหลวงเพื่อสะดวกในการขนส่ง ทำให้มณฑลยูนนานเปรียบเสมือนเป็นหัวสะพานที่เชื่อมสู่ประเทศต่าง ๆ ในอาเซียน ด้วยเหตุนี้จึงก่อให้เกิดนโยบายที่เรียกว่า “ยุทธศาสตร์เมืองหัวสะพาน” ที่เน้นสร้างโครงสร้างพื้นฐานด้านการคมนาคมและระบบการขนส่งให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ และสะดวกมากยิ่งขึ้น

ยุทธศาสตร์เมืองหัวสะพาน (Bridgehead Strategy)

ยุทธศาสตร์ “เมืองหัวสะพาน” เป็นยุทธศาสตร์ที่ได้รับความนิยม และสนับสนุนจากรัฐบาลกลางเป็นอย่างมาก ส่งผลให้การดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ของมณฑลยูนนานได้รับการสนับสนุนทั้งงบประมาณ และแผนงานจากส่วนกลาง โดยเฉพาะแผนพัฒนาเขต

อุตสาหกรรมใหม่ในตอนกลางของมณฑลยูนนาน (Central Yunnan Industry Cluster Area) และเขตความร่วมมือเศรษฐกิจข้ามพรมแดน ซึ่งล้วนส่งผลให้มณฑลยูนนานเกิดการพัฒนาดังต่อเนื่อง อีกทั้ง รัฐบาลท้องถิ่นของมณฑลไม่เพียงแต่ผลักดันจุดยุทธศาสตร์เมืองหัวสะพาน ยังมีความพยายามยกระดับการสร้างความร่วมมือระหว่างความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภูมิภาคแม่น้ำโขง Greater Mekong Sub-region (GMS) ซึ่งเป็นความร่วมมือของ 6 ประเทศ ได้แก่ ไทย พม่า ลาว กัมพูชา เวียดนาม และรวมถึงประเทศจีน (มณฑลยูนนาน และเขตปกครองตนเองกว่างซีจ้วง) โดยเริ่มการปรับปรุง และพัฒนาโครงสร้างความร่วมมือระดับภูมิภาคให้เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้ยานาประเทศได้รับผลประโยชน์ร่วมกัน

ยุทธศาสตร์เมืองหัวสะพาน (Bridgehead Strategy) หรือภาษาจีนเรียกว่า “桥头堡” มีจุดเริ่มต้นมาจากการเยือนมณฑลยูนนานของอดีตนายกรัฐมนตรี จินเหว่ ระหว่างวันที่ 25 – 28 กรกฎาคม 2009 โดยเล็งเห็นว่ามณฑลยูนนานมีที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ที่โดดเด่น กล่าวคือ มีอาณาเขตติดต่อกับอาเซียนถึง 3 ประเทศ ได้แก่ พม่า ลาวและเวียดนาม จึงควรอาศัยจุดเด่นดังกล่าวทำหน้าที่เสมือนเป็น “หัวสะพาน” ของภาคตะวันตกเฉียงใต้ของจีน เพื่อเชื่อมดินแดนจีนเข้ากับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้ เพื่อขยายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การค้าและการแสวงหาทางออกสู่ทะเล ต่อมาเมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม 2011 คณะรัฐมนตรีจีนได้อนุมัติและแถลง “ความคิดเห็นของคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการสนับสนุนให้มณฑลยูนนานเร่งสร้างเมืองหัวสะพานเพื่อเปิดประเทศทางตะวันตกเฉียงใต้ของจีน” เป็นนัยยะที่ชี้ให้เห็นว่าแผนการพัฒนายั่งยืนทางการของยูนนานได้ยกระดับเป็นยุทธศาสตร์ระดับประเทศ และในเดือนพฤษภาคม 2011 คณะรัฐมนตรีจีนได้อนุมัติและแถลง “ความคิดเห็นการสนับสนุนให้มณฑลยูนนานเร่งสร้างเมืองหัวสะพานเพื่อเปิดประตูทางตะวันตกเฉียงใต้ของจีน” เท่ากับว่า การพัฒนาให้ยูนนานเป็น “เมืองหัวสะพาน” ได้ถูกยกระดับเป็นยุทธศาสตร์ระดับประเทศ การก่อสร้างตัวเมืองหัวสะพานจึงได้เริ่มขึ้นอย่าง

จริงจึงปีต่อมากคณะกรรมการพัฒนาและปฏิรูปแห่งชาติจีนได้ประกาศ “แผนแม่บทเมืองหั่วสะพานปี 2011-2020” โดยกำหนดทิศทางการพัฒนาไว้ 2 ช่วง

ช่วงที่ 1 (2011-2015) ของแผนแม่บทการพัฒนา “เมืองหั่วสะพาน” จะเน้นโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการคมนาคมการก่อสร้างถนนและรถไฟการสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานบริเวณด้านชายแดนและความสะดวกในการผ่านด่านรวมถึงการยกระดับด้านชายแดนให้เป็นเขตเศรษฐกิจข้ามพรมแดน ด้านพลังงานกับการสร้างท่อส่งน้ำมันและก๊าซธรรมชาติจากเมียนมาร์เข้าสู่มณฑลยูนนาน และการก่อสร้างศูนย์กลางการขนส่ง ณ นครคุนหมิง

ช่วงที่ 2 (2016-2020) ยังเน้นการสร้างและเชื่อมต่อการขนส่งทั้งทางถนน รถไฟ อากาศ และน้ำ รวมถึงเร่งก่อสร้างเขตเศรษฐกิจพิเศษในภาคกลางของมณฑลยูนนาน (คุนหมิง ฉู่สง ฉวีจี้ง์ ยวี่ซี) ให้เป็นศูนย์กลางสำหรับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของมณฑลยูนนาน และเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา “เมืองหั่วสะพาน” เพื่อสร้างความแข็งแกร่งทั้งภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรมและภาคบริการ

รูปภาพ 1 : เส้นทางจากเมืองหั่วสะพานสู่ประเทศนานาประเทศ

ที่มา : 人民日报 (2012)

โดยหลังประกาศความเป็น “เมืองหัวสะพาน” มณฑลยูนนานได้เร่งการก่อสร้างถนนและรถไฟ ประกอบด้วย “ถนน 7 สายเชื่อมเส้นทางภายในมณฑล และ 4 สายสู่ต่างประเทศ” และ “รถไฟ 8 สายเข้าสู่มณฑลยูนนาน และ 4 สายสู่ต่างประเทศ” โดยการปรับปรุงถนนเดิมที่มี และขยายเป็นทางด่วน พัฒนาทางรถไฟหลายสายให้เป็นรถไฟความเร็วสูง ซึ่งส่วนใหญ่คาดว่าจะเสร็จภายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (2016-2020) อีกทั้งยังมีการผลักดันเร่งสร้าง “ระเบียงเศรษฐกิจ” 4 เส้นทาง คือ นครคุนหมิง-กรุงเทพฯ นครคุนหมิง-กรุงฮานอย นครคุนหมิง-นครย่างกุ้ง และนครคุนหมิง-นครกัลกัตตา ยุทธศาสตร์เมืองหัวสะพานไม่เพียงแต่เป็นประตูจากมณฑลยูนนานสู่อาเซียนเท่านั้น แต่เป็นเส้นทางที่เข้าไปถึงยังใจกลางของประเทศจีน หรืออีกนัยหนึ่ง นโยบายเมืองหัวสะพานจะทำให้ทั้งประเทศจีนสามารถใช้มณฑลยูนนานเพื่อขยายกำลังการนำเข้าและส่งออกของประเทศได้โดยตรงผ่านทางคมนาคมที่สะดวกสบาย สามารถเดินทางถึงที่หมายได้อย่างรวดเร็ว และในกลุ่มประเทศอาเซียนก็สามารถใช้เส้นทางดังกล่าวนี้ในการนำเข้าส่งออกได้เช่นกัน กลุ่มที่ได้ประโยชน์เป็นอันดับแรกรองจากจีนนั้นมี พม่า ลาว เวียดนาม ที่มีภูมิประเทศติดกับมณฑลยูนนาน

การตอบรับกับนโยบายขจัดปัญหาความยากจนอย่างตรงจุดในมณฑลยูนนาน

ในปี 2019 การต่อสู้กับความยากจนของมณฑลยูนนาน นอกจากจะต้องลดจำนวนประชากรที่มีความยากจนแล้ว รัฐบาลของมณฑลยูนนานยังมุ่งเน้นการดำเนินงานเพื่อให้ประชาชนอยู่ดีกินดีขึ้นใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านอาหาร เครื่องนุ่งห่ม การศึกษาภาคบังคับ การรักษาพยาบาลพื้นฐาน และความปลอดภัยของที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้งานแก้ไขปัญหาคความยากจนประสบผลสำเร็จได้ด้วยดี นอกจากนี้ยังมีการอพยพประชาชนยากจนออกจากพื้นที่ทุรกันดาร 996,000 คน ช่วยเหลือนักเรียนที่ยากจนกลับไปเรียนต่อ 2,529 คนซ่อมแซมบ้านพักที่อันตราย 393,100 ครัวเรือน แก้ไขปัญหาน้ำดื่มให้มีความปลอดภัยแก่คนยากจนจำนวน 99,000 คน จาก 24,000 ครัวเรือน (Yunnan Daily, 2020) รวมถึงผลักดันการจัดมาตรฐานการรักษาพยาบาลโดยมีประกันรักษาพยาบาลขั้นพื้นฐาน ประกันโรคภัยไข้

เจ็บป่วยรุนแรง และกองทุนช่วยเหลือรักษาพยาบาลแก่คนจน ทำให้มีสัดส่วนการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาลต่อกรณีเข้ารับรักษาในโรงพยาบาลถึงร้อยละ 88.78 อัตราการเข้าตรวจรักษาในระดับอำเภอสูงถึงร้อยละ 89.45 และสถานพยาบาลระดับตำบลได้รับการพัฒนาให้สอดคล้องตามมาตรฐาน

หลักแนวคิดของนโยบายการขจัดความยากจนอย่างตรงจุดโดยผู้นำรุ่นที่ 5

การต่อสู้กับความยากจนของสาธารณรัฐประชาชนจีนดำเนินมาอย่างยาวนาน และต่อเนื่อง โดยเริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1970 เป็นต้นมา โดยสามารถแบ่งการดำเนินงานออกเป็นสามช่วงระยะเวลา ได้แก่ ช่วงปี ค.ศ. 1978-1985 ช่วงปี ค.ศ. 1986-2000 และตั้งแต่ปี ค.ศ. 2001 เป็นต้นมา (Li Hanze และ Li Xiaoyun, 2018) โดยในทั้งสามช่วงเวลาดังกล่าว มีการกำหนดมาตรการ และยุทธวิธีการในการดำเนิน เพื่อลดช่องว่างระหว่างรายได้ของผู้คนในชุมชนเมืองกับชนบท รวมทั้งพยายามกำหนดกรอบมาตรฐานอย่างชัดเจนในเรื่องของระดับความยากจนของแต่ละท้องถิ่น เพื่อให้สามารถนำข้อมูลดังกล่าวไปสร้างเป็นนโยบายในการต่อสู้กับปัญหาความยากจน ซึ่งกลายมาเป็นรากฐานของนโยบายการขจัดความยากจนอย่างตรงจุด ที่ประกาศโดยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ผู้นำรุ่นที่ 5 แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน

นโยบายการขจัดความยากจนอย่างตรงจุด ถูกกล่าวถึงครั้งแรกโดยประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ในช่วงเดือนพฤศจิกายน ค.ศ. 2013 ขณะที่กำลังเยือนมณฑลหูหนาน และในเดือนธันวาคมปีเดียวกัน ได้ออกประกาศเกี่ยวกับการหาแนวทาง หรือกลไกใหม่ในการแก้ไขปัญหาความยากจนในพื้นที่ชนบท (《关于创新机制扎实推进农村扶贫开发工作的意见》) โดยในประกาศฉบับดังกล่าว ได้กำหนดทิศทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการขจัดปัญหาความยากจนในพื้นที่ชนบท โดยมุ่งหวังให้ทุกพื้นที่ในประเทศดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน โดยกำหนดแนวทางการแก้ไขให้ตรงจุดไว้ทั้งหมด 6 ด้าน (Li Xiaoyun, 2013) ดังนี้

- 1) การเลือกกลุ่มเป้าหมายในการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างตรงจุด
- 2) การจัดเตรียมโครงการในการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างตรงจุด
- 3) การใช้เงินทุนในการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างตรงจุด

4) การสำรวจประชากรเพื่อให้เข้าใจแนวการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างตรงจุด

5) การส่งผู้เชี่ยวชาญ หรือบุคลากรลงพื้นที่เพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างตรงจุด

6) ดำเนินการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างตรงจุด

โดยแนวทางทั้ง 6 ด้านที่กล่าวไปนั้น ถือว่าเป็นแนวทางหลักเพื่อให้ผู้ดำเนินงานสามารถวิเคราะห์ และออกนโยบายได้อย่างเหมาะสมกับในแต่ละพื้นที่ เนื่องมาจากประเทศจีนเป็นประเทศที่มีพื้นที่กว้างใหญ่ มีความหลากหลายทั้งในด้านทรัพยากร และความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ทำให้การลอกแบบนโยบายระหว่างมณฑลเป็นไปได้ยากยิ่ง แต่ละพื้นที่จึงมีแนวทางที่กล่าวไปข้างต้นเป็นเหมือนเข็มทิศในการดำเนินงาน เพื่อให้พื้นที่ หรือทั่วทั้งมณฑลมีนโยบายการจัดปัญหาความยากจนที่เฉพาะตัว และตรงจุด

แนวทางปฏิบัติของการจัดปัญหาความยากจนในเชิงนโยบายของมณฑลยูนนาน

ปัจจุบัน มณฑลยูนนานคงมีจำนวนคนยากจน 442,000 คน จาก 119,000 ครัวเรือน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 16.6 ของจำนวนคนยากจนทั้งประเทศ และเป็นเพียงมณฑลเดียวในจีนที่มีจำนวนคนยากจนเกินกว่า 400,000 คน กลายเป็นมณฑลที่มีภารกิจลดความยากจนหนักที่สุดในประเทศ เนื่องจากยังมีอำเภอที่มีความยากจนระดับสูงถึง 7 อำเภอ โดยแบ่งเป็นหมู่บ้านยากจน 429 หมู่บ้าน และหมู่บ้านยากจนมาก 381 หมู่บ้าน (ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน, 2019) ทั้งนี้ มณฑลยูนนานยังคงมีอุปสรรคในการดำเนินงานจัดความยากจนเช่นกัน เนื่องมาจากมณฑลมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นภูเขาสูง หรือที่ราบสูง รวมถึงมีจำนวนชาติพันธุ์ต่าง ๆ รวมตัวกันอยู่ค่อนข้างมาก ทำให้มณฑลยูนนานกลายเป็นหนึ่งในสนามรบสำคัญที่ประเทศจีนจะต้องต่อสู้กับปัญหาความยากจน และด้วยปัจจัยเหล่านี้เอง ทำให้การดำเนินงาน หรือการดำเนินนโยบายการจัดความยากจนในบางพื้นที่เป็นไปได้ยากลำบาก เนื่องจากบางพื้นที่ที่มีกลุ่มชาติพันธุ์ หรือชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก บวกกับภาครัฐยังคงขาดความรู้

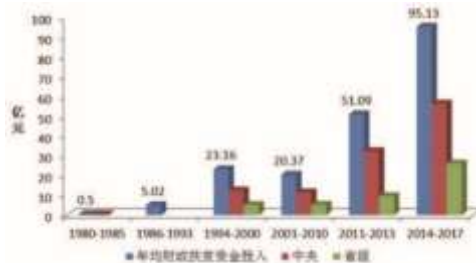
ความเข้าใจในกลุ่มชาติพันธุ์ หรือชนกลุ่มน้อยเหล่านั้นอย่างลึกซึ้ง ทำให้ยากต่อการออกนโยบายแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างตรงจุด

ในความเป็นจริงแล้ว มณฑลยูนนานได้มีมาตรการสำหรับต่อสู้กับปัญหาความยากจนของประชาชนมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1950 โดยรัฐบาลท้องถิ่นของมณฑลได้ระเบียบ และประกาศหลายฉบับ โดยเฉพาะในช่วงปี ค.ศ. 1986 เป็นต้นมา อาทิ แผนแม่บทการแก้ไขปัญหาคความยากจนในพื้นที่ชนบท ค.ศ. 2001-2010 (《云南省农村扶贫开发纲要(2001-2010年)》) และแผนแม่บทการแก้ไขปัญหาคความยากจนในพื้นที่ชนบท ค.ศ. 2011-2020 (《云南省农村扶贫开发纲要(2011-2020年)》) อีกทั้งยังมีแผนแม่บทระยะกลาง และระยะยาวอีกหลายฉบับที่เป็นส่วนสำคัญในการดำเนินงานเพื่อต่อสู้กับปัญหาคความยากจน (Song Yuan, 2018) โดยเฉพาะแผนแม่บทฉบับล่าสุด (แผนแม่บทการแก้ไขปัญหาคความยากจนในพื้นที่ชนบท ค.ศ. 2011-2020) ที่สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติของประเทศไทยที่ถูกกล่าวถึงในการประชุมพรรคคอมมิวนิสต์จีนครั้งที่ 18 (การประชุมพรรคคอมมิวนิสต์ประจำปี ค.ศ. 2012) ซึ่งมีเป้าหมายว่าจะขจัดความยากจนให้หมดไปจากประเทศจีนให้ได้ในปี ค.ศ. 2020 และเพื่อให้เป็นการตอบรับต่อยุทธศาสตร์ชาติอย่างเป็นรูปธรรม รัฐบาลท้องถิ่นของมณฑลยูนนานได้มีการแก้ไข ปรับปรุงแผนแม่บทการแก้ไขปัญหาคความยากจนฯ ใหม่อีกครั้ง และประกาศแผนแม่บทการแก้ไขปัญหาคความยากจนในเชิงรุก ค.ศ. 2016-2020 (《云南脱贫攻坚规划(2016-2020年)》) โดยใช้พื้นฐานเดิมจากแผนแม่บทเดิม แต่ปรับขยายกลุ่มเป้าหมายให้เป็นวงกว้างมากขึ้น และเน้นกลยุทธ์ในเชิงรุกมากยิ่งขึ้น พร้อมกับยกระดับจากการแก้ไขปัญหาคความยากจนในพื้นที่ชนบทเป็นทั่วทั้งมณฑล เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างสมบูรณ์แบบมากขึ้น

อย่างที่กล่าวไปข้างต้น การต่อสู้กับปัญหาคความยากจนของมณฑลยูนนานดำเนินมาอย่างยาวนาน และต่อเนื่องโดย Song Yuan (2018) ได้มีการสรุปภาพรวมของช่วงเวลาในการต่อสู้กับปัญหาไว้เพียง 2 ช่วงเวลาหลัก ได้แก่ ช่วงระหว่างปี ค.ศ. 2011-2013 ซึ่งถือว่าเป็นช่วงเวลาที่เริ่มมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคความยากจนอย่างจริงจังเป็นครั้งแรก และช่วง

ระหว่างปี ค.ศ. 2014 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มณฑลยูนนานตอบรับกับนโยบายการจัดความยากจนอย่างตรงจุดของประธานาธิบดีสี จิ้นผิง โดยแต่ละช่วงเวลานั้น มีการเปลี่ยนแปลง และวิธีการดำเนินงานที่แตกต่างกัน ดังนี้

ช่วงแรก (ระหว่างปี ค.ศ. 2011-2013) โดยเป็นช่วงริเริ่มแก้ไขปัญหความยากจนในพื้นที่ชนบทอย่างจริงจัง โดยเริ่มจากการปรับมาตรฐานของระดับความยากจน ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงนโยบาย และการดำเนินงานของภาครัฐในท้องถิ่นให้สอดคล้องกับการแก้ไขปัญหาความยากจน ออกนโยบายดึงดูดเม็ดเงินลงทุนจากนอกพื้นที่ หรือบริษัทเอกชนให้เข้ามาลงทุนและพัฒนาพื้นที่ เพื่อสร้างอาชีพ และรายได้ให้กับคนในพื้นที่ ซึ่งในระยะเวลาที่มณฑลยูนนานสามารถลดประชากรที่มีความยากจนลงได้ถึง 6 ล้านคน (อ้างอิงจากรายงานสถิติการตรวจสอบระดับความยากจนในประเทศ ค.ศ. 2015) ช่วงที่สอง (ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2014 เป็นต้นมา) ซึ่งเป็นช่วงหลังจากประธานาธิบดีสี จิ้นผิง ได้ประกาศใช้นโยบายการจัดความยากจนอย่างตรงจุด ในช่วงเวลาดังกล่าว มณฑลยูนนานได้ทำการประกาศใช้ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติมากกว่า 10 ฉบับ เพื่อเป็นการปรับโครงสร้างการดำเนินงานในการแก้ไขปัญหา และจัดความยากจนให้ได้ตรงจุดมากขึ้น (รายงานการดำเนินงานแก้ไขปัญหความยากจนในประเทศ, 2016) โดยเริ่มจากการคัดแยกประเภท และระดับของประชากรที่มีความยากจน ซึ่งใช้ประโยชน์จากข้อมูลที่รวบรวมมาโดยตลอด บวกกับเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาจัดการในส่วนนี้ มีการกำหนดเป้าหมายและรูปแบบการทำโครงการเฉพาะเพื่อจัดความยากจน รวมถึงการสร้างนวัตกรรมในเชิงนโยบาย และการบริหารจัดการทำให้การจัดความยากจนมีประสิทธิภาพเพิ่มสูงขึ้น โดยจะเห็นได้ว่า จำนวนเงินลงทุนเพื่อการจัดความยากจนเพิ่มสูงขึ้นจากช่วงปี ค.ศ. 2011-2013 เป็นเท่าตัว (จากแผนภูมิ 1)

แผนภูมิ 1 : จำนวนการลงทุนในโครงการที่เกี่ยวข้องกับนโยบายขจัดความยากจน

ที่มา : 云南民族出版社 (2007)

การดำเนินงานขจัดความยากจนของมณฑลยูนนานมีรูปธรรมขึ้นเป็นอย่างมาก ตั้งแต่ปี ค.ศ. 2014 เป็นต้นมา ในเชิงนโยบายการดำเนินงาน รัฐบาลท้องถิ่นมีความชัดเจนในการบริหารจัดการมากขึ้นเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในด้านการคัดแยกประเภทของประชากรที่มีความยากจน ทำให้นโยบายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตอบโจทย์ และสามารถแก้ไขปัญหาความยากจนในแต่ละท้องถิ่นได้อย่างถูกต้องและชัดเจน

กลยุทธ์สำหรับการดำเนินงานขจัดปัญหาความยากจนในมณฑลยูนนาน

หากพิจารณาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1980 ถึงปัจจุบัน กว่า 40 ปีที่ผ่านมา รัฐบาลท้องถิ่นของมณฑลยูนนานได้มีการสนับสนุนเงินทุนจำนวนมากในการต่อสู้กับปัญหาความยากจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงปี ค.ศ. 2014 ที่จำนวนเงินการลงทุนเพิ่มขึ้นอย่างก้าวกระโดด โดยมีเม็ดเงินจำนวนหนึ่งถูกนำไปลงทุนในด้านระบบสาธารณสุขภาคพื้นฐาน เนื่องจากรัฐบาลท้องถิ่นเชื่อว่าโครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้ คือกลยุทธ์ที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจนของประชากรได้เป็นอย่างดี อาทิ ถนน ระบบไฟฟ้า และระบบโทรคมนาคม รวมถึงพื้นที่ทางการศึกษาต่าง ๆ นอกจากนี้ รัฐบาลยังพยายามผลักดัน และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรดั้งเดิมในพื้นที่เป้าหมายมาเป็นส่วนประกอบสำคัญในการออกแบบทางปฏิบัติขจัดปัญหาความยากจน Dong Xiaopo และคณะ (2017) ได้กล่าวไว้ในงานวิจัยว่า แท้จริงแล้วมณฑลยูนนาน

มีทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์ และเพียบพร้อม ที่จะเป็รากฐานสำคัญในการดำเนินงานต่อสู้กับความยากจน โดยการพึ่งพาทรัพยากรบนภูเขา หรือในน้ำที่มีอยู่เดิมจะเป็นทางออกสำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้โครงสร้างการผลิตสามารถพัฒนาควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมได้เป็นอย่างดี นอกจากทรัพยากรธรรมชาติแล้ว มณฑลยูนนานยังมีจุดแข็งอีกหนึ่งสิ่งที่สามารถหยิบยกมาใช้ประกอบการจัดทำแผนดำเนินการแก้ไขปัญหา นั่นคือ การที่มณฑลยูนนานมีกลุ่มชาติพันธุ์ และชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก และแม้ว่าประชากรเหล่านี้ ถือว่าเป็นประชากรที่มีอัตราความยากจนค่อนข้างมากหากเทียบกับประชากรทั้งมณฑล (จากสถิติในแผนแม่บท ค.ศ. 2016 – 2020 พบว่า ประชากรที่มีความยากจนที่มากขึ้นทะเบียนของมณฑลยูนนาน กว่า 44.3% เป็นประชากรที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ และชนกลุ่มน้อย) แต่กลุ่มชาติพันธุ์ และชนกลุ่มน้อยเหล่านี้ต่างมีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว ที่สามารถใช้เป็นจุดแข็งในการสร้างนโยบาย หรือแนวทางการพัฒนาอุตสาหกรรมในท้องถิ่นให้มีมูลค่าเพิ่ม เพื่อต่อสู้กับปัญหาความยากจนได้อีกด้วย

จากที่กล่าวไปข้างต้น มณฑลยูนนานมีความพยายามใช้ประโยชน์จากสิ่งต่าง ๆ ที่มีเพื่อให้สิ่งเหล่านั้นกลายมาเป็นกุญแจสำคัญที่จะเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาความยากจน ไม่ว่าจะเป็นในด้านของระบบโครงสร้างพื้นฐาน การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่มี รวมถึงวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ และชนกลุ่มน้อย ทั้งนี้ กุญแจสำคัญอีกดอกหนึ่งที่ผลักดันให้มณฑลยูนนานสามารถแก้ไข และต่อสู้กับปัญหาความยากจนได้ในทุกวันนี้ นั่นคือ สภาพอากาศที่เอื้อต่อการทำเกษตรกรรม หรือเพาะปลูก ด้วยปัจจัยดังกล่าว ทำให้มณฑลยูนนานอุดมสมบูรณ์ไปด้วยนาพันธุ์พืช โดยเฉพาะพืชสมุนไพร มณฑลยูนนานถือว่าเป็นแหล่งสมุนไพรที่สำคัญเป็นลำดับต้นๆ ของประเทศ ทั้งในเชิงการเพาะปลูกพืชสมุนไพร และการเก็บเกี่ยวสมุนไพรจากแหล่งธรรมชาติ ซึ่งการยกระดับอุตสาหกรรมเกษตรในพื้นที่ชนบท โดยเฉพาะอุตสาหกรรมที่เกี่ยวกับพืชสมุนไพรในพื้นที่ที่มีประชากรที่ยากจนกระจุกตัวอยู่ จึง

เป็นหนึ่งในงานดำเนินงานสำคัญของมณฑลยูนนาน เพื่อกระตุ้นให้อุตสาหกรรมเหล่านี้มีศักยภาพในการแข่งขันเพิ่มสูงขึ้น ก่อให้เกิดรายได้ในท้องถิ่น ซึ่งจะนำไปสู่การจัดความยากจนให้หมดไปจากพื้นที่

มณฑลยูนนาน เมืองสมุนไพรแห่งประเทศจีน และการเชื่อมโยงสู่นโยบายจัดปัญหาความยากจน

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา พื้นที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศจีนพยายามผลักดันอุตสาหกรรมหลากหลายประเภท เพื่อให้อุตสาหกรรมในท้องถิ่นมีความเข้มแข็ง และสามารถเป็นอุตสาหกรรมที่จะมีส่วนช่วยจัดปัญหาความยากจนลงไป โดยอุตสาหกรรมเหล่านี้ จะใช้แนวโน้มของตลาดเป็นทิศทางในการพัฒนา บวกกับจะได้รับความสนับสนุนจากบริษัทที่เป็นผู้นำในอุตสาหกรรมด้านนั้น ๆ อีกด้วย Liu Hongqiang และคณะ (2016) กล่าวว่า การที่บริษัทชั้นนำ จับมือกับท้องถิ่น จะสามารถใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นได้อย่างคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น เปรียบเสมือนการเชื่อมโยงระหว่างอุปสงค์และอุปทานเข้าด้วยกัน ก่อเกิดเป็นรูปแบบการพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบใหม่ และเป็นประโยชน์ในการต่อสู้กับปัญหาความยากจน

อุตสาหกรรมสมุนไพรจีน ตัวช่วยในการจัดปัญหาความยากจนอย่างตรงจุด

การพัฒนาอุตสาหกรรมพิเศษของท้องถิ่นถือว่าเป็นกุญแจสำคัญ ที่จะช่วยให้ท้องถิ่นสามารถต่อสู้กับปัญหาความยากจนได้อย่างยั่งยืน กล่าวคือ การพัฒนาอุตสาหกรรมเหล่านี้ จะเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ สร้างโอกาสทางการจ้างงาน ตลอดจนสร้างโอกาสในการหลุดพ้นจากความยากจนให้กับผู้คนในท้องถิ่น ประกอบกับความจริงที่ว่า ประชากรที่มีความยากจนของประเทศส่วนมากนั้น อาศัยอยู่ในบริเวณฝั่งตะวันตก และตามพื้นที่ภูเขาสูง ซึ่งเป็นบริเวณที่ทรัพยากรด้านสมุนไพรจีนอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างมาก บวกกับสมุนไพรจีน ถือได้ว่าเป็นอีกหนึ่งภาคอุตสาหกรรมที่สำคัญของประเทศจีน แฝงไปด้วยคุณสมบัติทางยาที่เป็นเอกลักษณ์ และผสมผสานเข้ากับวัฒนธรรมจีนอย่างลึกซึ้ง ดังนั้น นักวิชาการในประเทศส่วนมากจึงเชื่อว่า สมุนไพรจีนจะเป็นอีกหนึ่งภาคอุตสาหกรรมสำคัญที่จะช่วยจัดความยากจนให้หมดไปจากท้องถิ่น โดย Wang Jianren (2017) กล่าวถึงอุตสาหกรรมสมุนไพรจีน

ไว้ว่า การพัฒนาการปลูก การแปรรูปสมุนไพรจีนในท้องถิ่น จะเป็นช่องทางลัดที่จะช่วยจัด
ปัญหาความยากจนได้อีกทางหนึ่ง โดยจะต้องพัฒนาตั้งแต่พื้นฐานการผลิต ไปจนถึงพัฒนาโซ่
อุปทานของอุตสาหกรรมสมุนไพร เพื่อให้ผู้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วม ตลอดจนสร้างรายได้

ทั้งนี้ การพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรในท้องถิ่นอาจจะไม่ได้ง่ายดายนัก เนื่องจากพื้นที่
ส่วนมากค่อนข้างห่างไกล และยากต่อการเข้าถึง อาจส่งผลโดยตรงแก่การควบคุมคุณภาพ
ของอุตสาหกรรม และที่สำคัญคือการพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรในท้องถิ่น ยังคงต้องการ
ปริมาณการลงทุนอีกจำนวนมาก เพื่อที่จะสามารถพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ขยายขอบเขตการ
ผลิต พัฒนามาตรฐานคุณภาพ ตลอดจนสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ๆ ทำให้ในระยะเริ่มต้น
อาจจะยังต้องการการสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญ หรือบริษัทเอกชน ที่จะเข้ามาช่วยกระตุ้นให้เกิด
การเปลี่ยนแปลง และพัฒนาต่อไป

รูปแบบการจัดความยากจนด้วยอุตสาหกรรมสมุนไพรในมณฑลยูนนาน

มณฑลยูนนาน ขึ้นชื่อว่าเป็นแหล่งสมุนไพรที่สำคัญเป็นอันดับต้นๆ ของประเทศ โดยมี
ผลผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพรรวมกว่าปีละเป็นล้านตันเป็นอย่างต่ำ อาทิ โสมซานซี ถั่งเช่า และ
เทียนหมา ที่หลายคนคุ้นเคยกันดี โดยมีมณฑลยูนนานมีเรื่องสำคัญด้านอุตสาหกรรมสมุนไพร
อย่าง บริษัท หยุนหนานไปเหยา (云南白药集团) ซึ่งถูกยกให้เป็นหนึ่งในสุดยอดบริษัท
มหาชนแห่งเอเชีย ซึ่งเดิมบริษัทดังกล่าวก่อตั้งขึ้นโดยรัฐบาลเพื่อผลิตยารักษาบาดแผล ตามตำ
หรับของแพทย์ชาวคุนหมิงที่คิดค้นไว้ตั้งแต่กว่าร้อยปีที่แล้ว โดยใช้สมุนไพรหลายชนิดด้วยกัน
ยานี้มีคุณสรรพคุณด้านการห้ามเลือดและป้องกันการติดเชื้อ ที่นำไปใช้กันอย่างแพร่หลาย

บริษัท หยุนหนานไปเหยา เป็นเพียงหนึ่งตัวอย่างที่แสดงให้เห็นความอุดมสมบูรณ์ด้าน
ทรัพยากรสมุนไพรของมณฑลยูนนาน ซึ่งในความเป็นจริง ภายในมณฑลยังมีพื้นที่เพาะปลูก
และแหล่งสมุนไพรตามธรรมชาติอยู่อีกจำนวนมาก โดยแหล่งสมุนไพรตามธรรมชาตินั้น
กระจายตัวอยู่ตามพื้นที่ที่เป็นภูเขาสูงยากแก่การเข้าถึง ซึ่งพื้นที่เหล่านั้นเป็นพื้นที่ที่มี
ประชากรที่มีความยากจนกระจุกตัวอยู่จำนวนมากเช่นกัน จึงทำให้รัฐบาลท้องถิ่น รวมถึง

บริษัทเอกชนเล็งเห็นถึงความสำคัญในจุดนี้ หยิบยกการพัฒนาอุตสาหกรรมด้านสมุนไพรจีน มาเป็นอีกหนึ่งภาคอุตสาหกรรมที่ใช้ในการแก้ไขปัญหาความยากจนอย่างตรงจุด ทำให้บริษัทที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมสมุนไพรจีน พยายามเข้าถึงแหล่งธรรมชาติของสมุนไพรจีนเหล่านี้ และลงทุนในพื้นที่ อาทิ การลงทุนปลูก และเก็บเกี่ยวพืชสมุนไพรในพื้นที่กว่า 6,000 ตารางกิโลเมตร ในอำเภอหลินซาง (临沧县) ของบริษัท เหยาหยาง (耀阳生物药业科技有限公司) ที่กระตุ้นให้เกิดการจ้างงานประชากรในพื้นที่ ซึ่งในพื้นที่นี้มีประชากรอาศัยอยู่ประมาณ 170,000 กว่าครัวเรือน มีสัดส่วนประชากรที่มีความยากจน และผ่านการขึ้นทะเบียนอย่างถูกต้องอยู่ประมาณ 31,268 ครัวเรือน โดยในปลายปี ค.ศ. 2016 สามารถแก้ไข ปัญหาความยากจนด้วยอุตสาหกรรมสมุนไพรจีนได้กว่า 14,000 ครัวเรือน

ผลสำเร็จจากการลงพื้นที่ สู่ แผนแม่บทสวนสมุนไพรครบวงจร

การเข้ามามีบทบาทของบริษัทเอกชนในการพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรในท้องถิ่น ทำให้เห็นว่าอุตสาหกรรมนี้เป็นกุญแจสำคัญอีกหนึ่งดอก และยังเป็นตัวอย่างให้กับอีกหลายๆ ท้องถิ่นที่ยังรอคอยการพัฒนา และช่วยเหลือโดยรัฐบาลท้องถิ่นของมณฑลยูนนานเล็งเห็น แล้วว่าการพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพร สามารถช่วยจัดปัญหาความยากจนได้อย่างเป็นรูปธรรม และได้พยายามออกนโยบายสนับสนุน และผูกโยงกับสมุนไพรจีนในหลากหลายมิติ อาทิ ด้านพัฒนาอุตสาหกรรม ด้านการศึกษา หรือด้านสาธารณสุข แสดงให้ว่ามณฑลยูนนานสนับสนุนให้ใช้ทรัพยากรสมุนไพรที่มีอยู่ให้รอบด้าน เพื่อเป็นการกระตุ้นการไหลเวียนในอุตสาหกรรมสมุนไพรจีนทั้งทางตรง และทางอ้อม ทั้งนี้ ในบรรดานโยบายที่ออกโดยรัฐบาลท้องถิ่น มีหนึ่งนโยบายที่มีความโดดเด่นและมีประสิทธิภาพอย่างเห็นได้ชัด คือ แผนแม่บทสวนสมุนไพรครบวงจร (制定药园) ซึ่งเป็นนโยบายที่มุ่งเน้นพัฒนาตั้งแต่ต้นน้ำ จนถึงปลายน้ำของอุตสาหกรรมสมุนไพรจีน โดยเริ่มจากการกำหนด และตีกรอบพื้นที่เพาะปลูกสมุนไพร ผนึกรวมพื้นที่หรือบริเวณที่ใกล้เคียงกันให้กลายเป็นสวนสมุนไพรขนาดใหญ่ ขยายรายได้จากการเก็บเกี่ยวให้กับประชากรในวงกว้าง จากนั้น สนับสนุนให้หน่วยงานรัฐ ไม่ว่าจะเป็นโรงพยาบาล หรือหน่วยงานด้านสาธารณสุขไปซื้อสมุนไพรจากในพื้นที่โดยตรง รวมถึง

สนับสนุนให้บริษัทเอกชนเข้าไปลงทุนจัดตั้งแหล่งผลิต หรือแปรรูปในพื้นที่ เพื่อให้ชาวบ้านในท้องถิ่นสามารถนำผลผลิตจากการเก็บเกี่ยวไปขายให้กับโรงงานได้โดยไม่ต้องมีค่าใช้จ่ายในการขนส่งแต่อย่างใด นอกจากนี้ ยังผลักดันให้พื้นที่เพาะปลูกเหล่านี้กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ก่อให้เกิดรายได้ทางอ้อมให้กับคนในท้องถิ่น และนำไปสู่การจัดความยากจนให้หมดไปจากท้องถิ่นในที่สุด

ภายใต้แผนแม่บทดังกล่าว มณฑลยูนนานมุ่งเน้นที่จะพัฒนาให้อุตสาหกรรมสมุนไพรจีนให้ท้องถิ่นมีความทันสมัย และมีคุณภาพ รวมถึงสร้างความเข้มแข็งให้กับภาคอุตสาหกรรมดังกล่าว ตลอดจนสามารถพัฒนาต่อไปได้อย่างยั่งยืน โดยใช้ทรัพยากรที่อุดมสมบูรณ์อยู่เดิมทั้งหมดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เสริมด้วยความรู้และความสามารถของภาคการศึกษา และบริษัทเอกชนภายในมณฑล เพื่อให้เกิดการพัฒนาในรูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ หรือรูปแบบการบริการใหม่ๆ ในภาคอุตสาหกรรมสมุนไพรได้อย่างต่อเนื่อง

บทสรุป และบทเรียนสำหรับจังหวัดเชียงราย

ประเทศไทยเองได้เริ่มตระหนักถึงความสำคัญของการใช้สมุนไพรและยาแผนโบราณ โดยรัฐบาลได้กำหนดแผนแม่บทแห่งชาติขึ้นเพื่อการขับเคลื่อนสมุนไพรไทยอย่างยั่งยืน และกำหนดมาตรการการพัฒนาเมืองสมุนไพร (Herbal City) โดยมุ่งเน้นให้เกิดการพัฒนาสมุนไพรอย่างครบวงจรตั้งแต่ต้นน้ำจนถึงปลายน้ำ ทั้งการปลูก การแปรรูป และการทำเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลากหลายสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจและสร้างการเติบโตของชุมชนอย่างยั่งยืน ทั้งนี้ ได้มีการคัดเลือกจังหวัดที่มีความพร้อมจะเป็นจังหวัดนำร่อง โดยพิจารณาจากทรัพยากรสมุนไพรในแต่ละพื้นที่ ออกเป็น 4 จังหวัด และครอบคลุม 4 ภูมิภาค ได้แก่ จังหวัดเชียงราย สกลนคร ปราจีนบุรี และสุราษฎร์ธานี โดยจังหวัดเชียงรายได้กำหนดแผนปฏิบัติการโครงการเมืองสมุนไพรมากมาย อาทิ พัฒนาคุณภาพวัตถุดิบสมุนไพรยกระดับมูลค่าผลผลิตให้กับเกษตรกร ขยายช่องทางการใช้ประโยชน์จากสมุนไพรเพื่อเพิ่มมูลค่าและการตลาด หรือส่งเสริมการใช้สมุนไพรในระบบบริการสุขภาพ

หากพิจารณาจากการดำเนินงานด้านการพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรจีนของมณฑลยูนนาน จะเห็นได้ว่าจังหวัดเชียงรายนั้นมีการดำเนินงานในลักษณะเดียวกัน สิ่งที่จังหวัดเชียงรายควรจะเรียนรู้จากมณฑลยูนนาน คือ การกำหนดทิศทางของนโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรให้ชัดเจน โดยควรเริ่มจากการพัฒนาพื้นที่เพาะปลูกที่กระจายอยู่ทั่วจังหวัด มีการกำหนดเขตหรือพื้นที่เพาะปลูกให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อเอื้อต่อการเข้าถึงของผู้ต้องการวัตถุดิบ กำหนดและสร้างการกำกับควบคุมมาตรฐานคุณภาพของสมุนไพรเพื่อให้เป็นที่ยอมรับ และดึงดูดหน่วยงานภาครัฐ หรือบริษัทเอกชนให้เข้ามาลงทุนในพื้นที่ เพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบก้าวกระโดด ทำให้ผลผลิตที่ผู้คนในท้องถิ่นเก็บเกี่ยวมาตลาดอย่างชัดเจน นอกจากนี้ อาจจะเรียนรู้จากแผนแม่บทสวนสมุนไพรครบวงจรของมณฑลยูนนาน โดยเสนอให้จังหวัดเชียงรายใช้รูปแบบดังกล่าว (รูปที่ 2) เป็นแนวทางในการพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรของจังหวัดเชียงราย

รูปที่ 2 : แผนแม่บทการพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรอย่างยั่งยืน

ที่มา : จัดทำโดยผู้เขียน

จากรูปภาพข้างต้นจะเห็นได้ว่า ภายในโครงสร้างแผนแม่บทนี้จะประกอบไปด้วย ภาครัฐ, ชาวบ้าน, และบริษัท โดยทั้งสามฝ่ายต่างมีความสัมพันธ์กันอย่างชัดเจน โดยเริ่มจาก ภาครัฐ และบริษัทที่ให้การสนับสนุนในด้านต่าง ๆ ให้กับชาวบ้านในท้องถิ่นในช่วงการลงทุนระยะแรกในการเพาะปลูกสมุนไพร โดยชาวบ้านจะได้รับรายได้จากการการเก็บเกี่ยว หรือผลผลิตสินค้าสมุนไพร และผลผลิตต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น จะถูกรับซื้อจากภาครัฐ หรือบริษัท จนทำให้

ชาวบ้านมีรายได้ที่มั่นคง ตลอดจนชาวบ้านที่สามารถสะสมเงินทุนได้ในจำนวนหนึ่ง และได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ จะสามารถก่อตั้งบริษัทของตนเองได้ในที่สุด ซึ่งบริษัทเหล่านี้จะกลายมาเป็นธุรกิจ หรืออุตสาหกรรมหลักของชุมชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ การที่จะสามารถดำเนินการตามแผนแม่บทที่กล่าวข้างต้น จังหวัดเชียงรายอาจต้องมีการเตรียมความพร้อมที่หลากหลายด้านเพื่อให้พร้อมต่อการดำเนินการ และสามารถดำเนินการได้สอดคล้องกับบริบทของจังหวัดเชียงรายเอง อาทิ การเสริมสร้างห่วงโซ่อุปสงค์และอุปทานระหว่างผู้ผลิตและเกษตรกรให้เข้มแข็ง สืบเนื่องจากรายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตรของจังหวัดเชียงราย (2016) รายงานว่า ปริมาณราคาสินค้าเกษตรสาขาพืช (ข้าวหอมมะลิ ชา กาแฟ สับปะรด ลำไย ลิ้นจี่ สมุนไพร และยางพารา) ในปี 2016 หดตัวเมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา โดยดัชนีราคาสินค้าพืชที่เกษตรกรขายได้อยู่ที่ 95.8 ลดลงร้อยละ 23.8 ส่งผลให้ดัชนีรายได้ของเกษตรกรสาขาพืชอยู่ที่ 45.5 หรือลดลงร้อยละ 29.0 ซึ่งคาดการณ์ว่าสาเหตุที่ทำให้ราคาสินค้าเกษตรสาขาพืชของจังหวัดเชียงรายปรับลดลงเนื่องจากออกสู่ตลาดมาก จึงทำให้ระดับราคาปรับตัวลดลง และเกษตรกรไม่สามารถหาผู้รับซื้อได้ด้วยตนเอง ดังนั้น หน่วยงานภาครัฐในจังหวัดควรหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาห่วงโซ่อุปสงค์และอุปทานระหว่างผู้ผลิตและเกษตรกรห่วงโซ่ดังกล่าวจะเชื่อมโยงให้ผู้ผลิต หรือผู้รับซื้อผลิตภัณฑ์จากการเกษตรโดยเฉพาะสมุนไพร ให้เข้าถึงแหล่งเพาะปลูกมากขึ้น ส่งผลให้เกษตรกรมีทิศทางในการเพาะปลูก รวมถึงมีแหล่งรายได้ที่ชัดเจน ซึ่งหากสามารถทำได้ จะทำให้การพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรของจังหวัดเชียงรายดำเนินไปอย่างเข้มแข็ง การผลักดันวงจรความร่วมมือในลักษณะนี้ จะทำให้อุตสาหกรรมสมุนไพรของจังหวัดพัฒนาไปได้ด้วยพื้นฐานของเกษตรกรในพื้นที่ ลดความตึงเครียดในการผลิต ตลอดจนคลี่คลายปัญหาความยากจนในพื้นที่แบบค่อยเป็นค่อยไป และอีกหนึ่งประเด็นคือที่หน่วยงานภาครัฐในจังหวัดเชียงรายควรพัฒนา และดำเนินการคือการออกนโยบาย หรือแนวทางที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาอุตสาหกรรมสมุนไพรของจังหวัดให้สอดคล้องกับทิศทางของการพัฒนา แม้ว่าจังหวัดเชียงรายจะมีแผนการดำเนินการโครงการพัฒนาเมือง

สมุนไพร จังหวัดเชียงราย (Chiangrai Herbal City) ตามแผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัดเชียงราย (2019) อยู่แล้วก็ตาม หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องพิจารณาถึงความเชื่อมโยงขององค์ประกอบภายในโครงการดังกล่าว ว่ามีความสอดคล้องและเชื่อมโยงไปสู่การพัฒนาเกษตรกรที่เพาะปลูกสมุนไพรหรือไม่ หรือเป็นเพียงแค่โครงการที่สร้างภาพลักษณ์ให้กับจังหวัดแต่เพียงเท่านั้น หากพิจารณาจากมณฑลยูนนานจะพบว่า หน่วยงานรัฐมักจะทำออกนโยบาย หรือแนวปฏิบัติที่สร้างการยอมรับการใช้พืชและผลิตภัณฑ์สมุนไพร เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจฐานรากและเชิงพาณิชย์ ตลอดจนมุ่งเน้นการวิจัยและวิจัยพัฒนาและส่งเสริมการพัฒนาสมุนไพรเชิงเศรษฐกิจตลอดสายห่วงโซ่แห่งคุณค่าโดยใช้กลไกการมีส่วนร่วมตามแนวทางประชารัฐ การพัฒนาและนำผลิตภัณฑ์สมุนไพรเด่นของจังหวัดเชียงรายเข้าสู่ระบบการตลาด จะส่งผลให้เกิดการกระตุ้นการผลิตและเสริมสร้างรายได้ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทางและยกระดับมาตรฐานการผลิตสมุนไพรและบริการแพทย์แผนไทยสู่ตลาดสากล และรองรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและเชิงนิเวศเป็นการกระจายรายได้และลดค่าใช้จ่ายจากการใช้ยาแผนปัจจุบันได้ในอนาคต

สุดท้าย นอกเหนือจากการเรียนรู้บทเรียนจากมณฑลยูนนานแล้ว จังหวัดเชียงรายควรจะต้องทำความเข้าใจในแนวปฏิบัติ ช่องทางโอกาส และความท้าทายในการเชื่อมโยงตลาดสมุนไพรไปยังประเทศจีนอีกด้วย การทำความเข้าใจกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเชิงนโยบาย กลไกในการนำนโยบายมาปฏิบัติ และพลวัตการปรับตัวเชิงนโยบาย จะทำให้จังหวัดเชียงรายสามารถพัฒนาแผนปฏิบัติการเมืองสมุนไพรได้อย่างเต็มรูปแบบ ทั้งนี้ เพื่อการพัฒนายุทธศาสตร์ความร่วมมือของเชียงรายและประเทศจีน โดยเฉพาะมณฑลยูนนาน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนาพื้นที่เชื่อมต่อกัน

บรรณานุกรม

สถานกงสุลใหญ่ ณ นครคุนหมิง. ข้อมูลพื้นฐานของมณฑลยูนนาน และเขตอาณา. สืบค้น

จาก <http://www.thaiembassy.org/kunming/th/> (เข้าถึงวันที่ 29 กุมภาพันธ์ 2020)

สำนักงานเกษตรและสหกรณ์ จังหวัดเชียงราย (2019). แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์

ของจังหวัดเชียงราย (2018 - 2022) . สืบค้นจาก

<https://www.opsmoac.go.th/chiangrai-strategic-files-421991791793> (เข้าถึงวันที่ 17 ตุลาคม 2563)

สำนักงานเศรษฐกิจเกษตร จังหวัดเชียงราย (2016). รายงานภาวะเศรษฐกิจการเกษตร

จังหวัดเชียงราย. สืบค้นจาก

<http://www3.oae.go.th/zone1/images/WebZone1/04-PDF/2558/03-economic-condition/2016-ChiangRai.pdf> (เข้าถึงวันที่ 17 ตุลาคม 2020)

ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน (2017). ยูนนานใช้ “หนึ่งอำเภอหนึ่งผลิตภัณฑ์” ส่งเสริม

ของดีในท้องถิ่น ต่อยอดสร้างแบรนด์ “Product of Yunnan” สร้างภาพจำ ย้ำ

คุณภาพสินค้ายูนนาน. สืบค้นจาก <https://thaibizchina.com/> (เข้าถึงวันที่ 29

กุมภาพันธ์ 2020)

ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน (2018). ยูนนานเอาจริง “อาหารสีเขียว” โอกาสไทยเกาะ

กระแสสินค้าอาหารคุณภาพ. สืบค้นจาก <https://thaibizchina.com/> (เข้าถึงวันที่

29 กุมภาพันธ์ 2020)

ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน (2018). มณฑลยูนนานปรับยุทธศาสตร์ใหม่ มุ่งเน้น

“เศรษฐกิจสีเขียว”. สืบค้นจาก <https://thaibizchina.com/> (เข้าถึงวันที่ 29

กุมภาพันธ์ 2020)

ศูนย์ข้อมูลเพื่อธุรกิจไทยในจีน (2020). ปี 2562 ยูนนานลดคนจน 1.368 ล้านคน เหลืออีก

กว่า 4 แสนคน สูงสุดในจีน. สืบค้นจาก <https://thaibizchina.com/> (เข้าถึงวันที่ 29

กุมภาพันธ์ 2020)

参考文献

- 董晓波、王海燕等（2018）. **云南省精准扶贫综合评价研究**. 西南农业学报, 31（6）, 1322-1328.
- 国家统计局住户调查办公室（2015）. **《中国农村贫困检测报告（2015）》**, 中国统计出版社.
- 李汉泽、李小云（2018）. **精准扶贫：理论基础、实践困境与路径选择——基于云南两大贫困县的调研**. 探索与争鸣, 106-111.
- 刘洪强、常峰、杨莎莎（2016）. **中药材产业化扶贫开发对策研究——以陕西省安康市镇坪县为例**. 陕西农业科学, 62（01）, 102-105, 109.
- 宋媛（2018）. **云南省扶贫开发报告**. 新西部, 114-130.
- 王建任（2017）. **中药产业是精准扶贫的好帮手**. 中国农村卫生, 20-21.
- 云南日报（2020）. **全省脱贫攻坚取得决定性胜利**, 云南. 云南日报报业集团.
- 云南省人民政府（2017）. **《云南脱贫攻坚规划（2016-2020 年）》**.
- 云南省人民政府扶贫开发领导小组办公室编（2007）. **《云南省扶贫开发志（1987-2005）》**, 云南民族出版社.
- 人民日报（2012）. **在《意见》出台一周年之际, 本报记者就一年来, 云南桥头堡战的工作**, http://paper.people.com.cn/rmrbhwb/html/2012-05/11/content_1049481.htm?div=-1.
- 中国社会科学院扶贫开发报告课题组（2016）. **《中国扶贫开发报告（2016）》**, 社会科学文献出版社.